כה: כל הזבחים שקבלו דמן פרק שני זבחים

עין משפט נר מצוה

סא א מי׳ פ״ד מהל׳ מעה״ק הלכה ט:
סב ב מי׳ פ״ו מהל׳ פרה אדומה הלכה ח:
סג ג מי׳ פ״ד מהל׳ מעה״ק (הל״מ) (הלכה טז):
סד ד מי׳ פ״ט מהל׳ מקואות הט״ו סמג עשין רמח טוש״ע יו״ד סי׳ לא סעי׳ (לא) (וע״ז ועי״ש סע׳ לי וסע׳ מח:
סה ה מי׳ פ״ח מהל׳ פסח״מ הלכה טו:
סו ו מי׳ שם הלכה ל:
סז ז מי׳ פ״ח מהל׳ מעשה הקרבנות הלכה י״ב:
סח ח מי׳ פ״ח מהל׳ פסח״מ הלכה טו:

תורה אור השלם

1. אך מעין וגבור מקוה מים יהיה טהור ונגע בנבלתם יטמא: ויקרא יא, לו
2. ולקח הכהן המשכיל מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד: ויקרא ד, ה
3. שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקח: שמות יב, ה

גליון הש״ס

גב׳ תרגומא אבן שנה. עי׳ יומא דף מט ע״ב תוס׳ ד״ה שלמי: שם זאת אומרת שעות פוסלות. עי׳ שורי תנן ד״ה דף ט ע״ב ד״ה פחות מלי יום: רש״י ד״ה כדם שבתוכה ושבחוצה לה וכו׳ ושם לה חיותייהו. עיין ברש״ש פ״ט מ״ב דפרה:

מוסף רש״י

ורידין. שוני הלוחר שמקלחין את הדם (חולין קז.): תרדא. לון לא (ב״ק קה. לגיסה תוזרא): לא: משומשם (נ״מ ב.): לא: שוטא. ל״ש עגל (בכורות יח.): הצורם. פגום (ב״ק צח.): אזן הפר. כהן משיח לאחר שחיטה: כזית בשר. לאוכל כדי אכילת לחם: או כזית חלב. לאוכל כדי אכילת מצה (בכורות לט.): בפסחים נפקא לן בכולל טלין (עמ.) דמשום חלב נמי זריק דמיא חבק בהמן את הדם ועי׳ והקטיר החלב. אלמא חלב אע״פ שאין בשר (מנחות מ.): תרגומא אבן שנה. הא דקתני שיכו כל הויותי׳ אבן שנה קאי. אבל שם לא בעינן אלא בשחיטה וקבלה: שעות פוסלות בקדשים. וקאמר לאשמעיי דאם עלו עלה זה אשתקד ל״ל כיון כמה שעות. דאחר שחטו דאחר שחיטה הוא כמנהג כשנה שנים (בכורות לט.):

ליקוטים

אבר ליה תרא. מה שקראו אמוראי לאברהם תרא כמו רבה לרב עמרם בב״מ ס״ח. רב חייא בר אבא לרי זירא בזבחים. ואביי לאבא בן חנן בברייתות י״ח ע״ב. ובכה״ג תדורא פי׳ רש״י אין לב רבא לרב עמרם בב״מ ק״ח ע״ב. כולם ר״ל שהיו חברורים וגדולים מהם ולא קפדי כלל. (מהרש״ל ומהר״ל קרבן).

שיטה מקובצת

עד שלא הגיע רם לאויר שורק. פי׳ קדם שנגע לאויר (ס)מחלוקת המזבח. שאם לא נחחבו עד שיהא כנגד המחלוקת פסולת דבמחנה דמיו: **בדי שיקברו** דם לחבית. אלו חבית מלוי כשנחנה שם לשם מי מעלת. (מהר״ר פרופ״ר שלמון): **ש״ם אויר כלי בחבי רבו.** שהרי על עוני שמת הכלי מוחמת ואין הדם שותתין ונופלים מדי לכלי כדמשמע (מדי שיעבדנו) דמשמע כשלאלו הדמים מדמו דם מקלחין לכלן דמוך מדמי קלח מן פני לאיר דמוך הכלי הא״כ הקלחת נטיה כלכלי. וכיון שהם מקלחין א״כ הקלחת נטיה קלח לתעלה (לאחרון) שנגנב הדמים בכלי לאחר כלי. אלמא לאיר שיהא קלח לכלי הפחות כשיעור עוני דו. ואחר לאיר שיהא קלח לתעלה מן לאחר שנגנב הדמים הנמלאים קודם לאיר כלי. הילכך ש״מ לאיר כלי כלי דמי ומים (שלילת). (שלאלים מדמו הולכים) לאחר הכלי מדבר כדי לם כמנהגים מון הכלי הנמלא מים אל הכלי שהיכר הכמוב גבי מי חטאת בכתיב (במדבר יט, יז) ונתן (כלון) מים חיים אל כלי. ולכך לא (מחיבת) נטיות מים לכלי ע״י שהיה שהרי מקבלם בעותה. אלא לאיר כלי לא: ככלי דמי ואחר מאחר חסוד נטיות לאחר שהוך הנטיות לא אחמלי אפילו הא מן לאחר לאים המים לכלי ואחר שהיאיתו בכלי ע״י שהרה אין לאחר. (ולמקרן) (דמוקן) סוף לאים דרך (אחרא) (אדון) לכלי מ״ה ש״ם הפסקת לאיר כן דו לנטיות הכלי וכיון שהיאיתו מון (הכלון) ע״י שהרה אין לאוס כמה שעברי דרך דו שהקלאת שיהה הוא לא פסלנו אלא נתן דו והיכלי כדי שיעבדו הדמים לאחרא אבל אם מדמי הכלי אינו מקלחין לכלי הפחות כשיעור עוני דו. ואחר לאיר שיהא קלח לתעלה מן לאחר שנגנב הדמים הנמלאים קודם לאיר כלי. הילכך ש״מ לאיר כלי כלי דמי ומים (שלילת). (שלאלים מדמו הולכים) לאחר הכלי מדבר כדי לם כמנהגים מון הכלי הנמלא מים אל הכלי שהיכר הכמוב גבי מי חטאת בכתיב (במדבר יט, יז) ונתן (כלון) מים חיים אל כלי. ולכך לא (מחיבת) נטיות מים לכלי ע״י שהרה שהרי מקבלם בעותה. אלא לאיר כלי לא: ככלי דמי ואחר מאחר חסוד נטיות לאחר שהוך הנטיות לא אחמלי אפילו הא מן לאחר לאים המים לכלי ואחר שהיאיתו בכלי ע״י שהרה אין לאוס כמה שעברי דרך דו שהקלאת שיהה הוא לא פסלנו אלא נתן דו והיכלי כדי שיעבדו הדמים לאחרא אבל אם

מסורת הש״ס

מזרק גרמה לפי שלריך לשרוף לכוליה דם אבל אלבעו לא אפשר לקנח בגוף הפרה שהיה מזה בהר המשחה אל נכח פני אהל מועד וכי כין כל הזאה והזאה ירד מן ההר לקנח יהיו בגוף הפרה [1] לי נמי דאפי׳ בקונטרס לקמן בפרק דם חטאת אלבעו בגימין בין ההזאות דהכי נמי חייסינן לגימין בפ׳ כל כתבי (מנח דף קנז:) גבי מפשיטין את הפסח עד המזבח וכן גרמה דשמיטה וזהיתה במקום אחד היו כלאיתא בפרק פרת חטאת (לקמן דף קיג.) וכן במסכת מדות (דף לה.) תנן כל הכתלים שהיו שם גבוהין עשרים אמה חוץ מכותל מזרחי שבהן הסורף רואה פתחו של היכל נשמע הזייה [2]. ע״כ:

זאת אומרת אויר כלי בכלי דמי. מהכא הוה מלי למיפשט לעיל ול״ע [3] פרק המזבח מקדש (לקמן דף פו:) גבי אויר בכם בכבש דמי: **קדשים** קלים מנין. ותימה דלעיל גבי מדם הפר [ונלא מדם העור] לא קאמר קדשים קלים מנין ויש לומר דיגלי הכא ה״ה התם [4]:

ורידין לתוך הכלי. דנהוי [5] קבלה מהפר שפיר והאי תוך לאו דווקא דהא לא אפשר אלא על אויר של תוך כלי: **שולי מזרק.** קרקעיתו פיני״ו בלע״ז: **עד שלא הגיע דם לאויר מזרק.** לכין דופני מזרק בעוד הדם למעלה מהן ומיהו על כנגד אויר הן הדם וירדין רואים אויר כלי [בפנקן]: **אויר שאין סופו לנוח.** כגון האי שעתידים שולוי ליפול עד שלא יגוח דם לתוכו כמונח דמי והוה ליה כמי שנתקבל [6] ונשפך דכשר לאוקפו [7] אז לא כמונח דמי והוה ליה כנשפך מן הצואר לרצפה דפסול. וכשהגיע דם לאויר דופניתיו עד שלא נפחתו שולוי לא מיבעיא ליה דמשנכנס לתוכן [8] הויא קבלה: **תכיס שמונת אמה הזיעוק.** לנור המקבלת מים מהר זקוף והקילוח מקבלת למרחוק וטופל לחכיס וחכיס זו אינה מונחת שם לשם קידוש מי חטאת [9]: **מיס שבחוכה ושבחוצה לה פסולין** [10]. כלומר שלא יתן כלי לתוך אויר ויחזאנו נידו לקבל בו הקילוח לקידוש ואף [11] לא תולה לה למעלה מאוגניה כנגד אויר הכיון שהגיעו מיס כנגד אויר הרי הן כמונחים בתוכה [12] ופסק לה מיותייהו ואתן מים חיים אל כלי בעינן לקבוס אלמא אויר כמונח דמי. ולקמיה פריך האי אויר שסופו לנוח הוא: **לירף פיה לזיעוק.** שאין אויר מפסיק בין פיה לזיעוק: **שבחוכה.** כלומר שבאו לתוך אויר דופניתיה פסולים: **שבחוצה לה.** אע״פ שכנגד אויר הה [13] כשירין שעדיין לא פירשו מן הציור ואפי׳ אויר אין כאן: **וקא פשיט ליה אויר שסופו לנוח הוא** [14]. כגון הא דקתני רישא שבחוצה לה פסולין דאלמא האי דחסיב ליה כמונח משום דרואי היה לנוח שהרי חכיס זו שלימה ולאוי היה לנוח אי לא שבא זה וקלטו אבל נפחתו שולי מזרק לא היה עתיד לאוי [15] לנוח: **הרבי בעא מיניה.** ופשטו ליה מדא מייתיה: **חכיס בעא מיניה.** לא הוה שמיעא ליה הא מתניתין ובעא מייתה חכיס שמונת אמה הזיעוק מים שבחוצה לה [לה] כנגד אויר הה מהו לקלוט אותן למי חטאת ופשטו ליה מתני׳ דפסולין: **ופשטו ליה מורק.** לא ולמד מקבלת דס: **אי אתה מודה במורק שלא איפשר לו בלא זיעוק.** כשאותו אויר הכלי אין הדם שותת במקומו אלא מקלח לרוחב הכלי עד לתלן ואי [16] אויר שסופו לנוח לאו כמונח דמי נמלא כשהוא יורד לכלי מן האויר הוא בא ולא מן הפר והתורה אמרה דם מהפר יקבלנו [17] וגבי חכיס נמי אויר שסופו לנוח הוא וכמונח דמי ופסולין: **נתן ידו או רגלו.** קילוח היורד מהר מעוקם שמשפע ועולה ואין הקילוח יורד לחכיס ונתן ידו למעלה מרגש [18] כלגור (לעשות כעין מרזב) כדי שיעברו המים דרך ידו לחכיס של קידוש: **וכן עלי ירקום.** הרמיון לחכיס ומקבלין טומאה: **פסולין.** [המים] כדליף לקמיה: **הויין.** של מים המטהרים ע״י טהרה תהא כשאתה מהווה אותם להיות מקוה או קדוש הוי מהווה אותם על ידי דבר שאין מקבל טומאה: **ואם אומרים אויר כלי כלי דמי.** מדקתני נתן ידו כו׳ פסל דהא אין המים שותתין [19] מידו לכלי בשמיתה אלא בהעברה כשיוצאין [20] מידו מקלחין להם על פני החכיס ואפי׳ הכי פסול אלמא משיצאו מידו לקבלם על פני אויר הוה ליה כאילו שתתו מידו לכלי שהרי ידו על כנגד שפת הכלי מונחת ומשיצאו מידו מקבלתם [21] אלא כנגד אויר דאי לאו כלי דמי אמאי פסול הלא מן האויר נאין לו והוה ליה כנומן ידו בציור משון מן הקילוח עשר אמות: **דילמא כשותת.** מידו לכלי ולא נאו מן האויר: **תרדא.** שוטה בהולו: **שיעבדו מכן.** והעברה בקילוח משמע: **הלורס.** מקרני״ר [22] דהוי מוס דתנן (בכורות דף ט.) נפגמה אזנו נגי מוס [23]: **ואחר כך קיבל דמו.** דהוה ליה [24] מוס בין שחיטה לקבלה: **שהיה ככר.** לריך שיהא שלם בשעת קבלה כבשעת שחיטה: **משכחן קדשי קדשים.** דהאי כפר [25] (הטעם דבר של צבור) מתיב: **בשעת שחיטה.** דכתיב (שמות יב) תכוסו על הבה דהייט שחיטה ומסיק ליה שה תמים וגו׳: **שנפייר מכן.** בשעת זריקה אם [26] נטמא כל הבשר והתלב או שאבד לא יחזוק רבי יהושע לטעמיה דדרים ועשית עולותיך הבשר והדם (דברים יב) אם אין בשר אין דם במנחות [27] (דף טו) קתני מיהא זורק ואין לך בעל מוס גדול מזה קשיא לרבא דאמר בעינן מס בשעת זריקה אבל לרבי זירא לא קשיא דהא לא בעי מס אלא בשחיטה וקבלה: **פרגומה אבן שנה.** אבל אמר ליה לרבא תרגומה אבן שנה למתניתא דבעי כל הוויותיו בשעת [28] שחיטה אבן שנה קאי דקליק מייתה [29] כן שנה יהיה כל הוויתו יהיה כן שנה אבל אם נכנס בשנה שניה אין שחיטה לזריקה פסול דשעות פוסלות בקדשים [30] ואזיל אבל אם לא תילף מייתה דהאי יהיה לאו אתמים קאי [31] וקבלה בקדשים קלים בתמימות הואיל וגלי בקדשי קדשים גלי: **שעות פוסלות בקדשים.** דשנה האמורה בקדשים קיימא לן בפרק יולא דיומן במסכת נדה (דף מז:) דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שנולד מעת לעת לשנה הבאה ולפיכך לה מקבא דכתיב כהו כן שנתו שנתו שלו ולא [32] שנתו של מנין עולם ואשמעינן הכא דלא מיתמא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה אלא אף משעה לשעה אאם נולד בניסן [33] כי״ד וכו׳ שעות ושמנו לשנה הבאה כי״ד בניסן בט׳ שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שבבר עברה שנתו: **הוא** [34] **כפנים.** בעזרה: **תתך.** רגליה ואחר כך שחט שהרה אלא נתערב דם פסול יולא עם דם שנמזרק שנתקבל בו הדם. ולקמיה [ס.] פריך הא שויה בעלת מוס: [35] **שחט ואחר כך תתך פסולה.** [36] שמשנשחטה נפסל דם הרגלים ביולא וכל דמי בהמה יוצקים זה מזה ועולה ויולא דרך בית שחיטה ונתערב בדם המזרק ופסלו:

ורידין לתוך הכלי איתמר נמי אמר רב אסי אמר רבי יוחנן ורידין צריך שיראו אויר כלי בעא מינה רבי אסי מרבי יוחנן היה מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאויר [1] מהו [2] אויר שאין סופו לנוח כמונח דמי או [3] לא כמונח דמי אמר ליה תניתוה חבית שמונחת תחת הזיעוק מים שבתוכה ושבחוצה לה פסולין צירף פיה לזיעוק מים שבתוכה פסולין ושבחוצה לה כשירין האי מאי בעי מינה אויר שאין סופו לנוח וקא פשט ליה אויר שסופו לנוח תרתי קא בעי מינה אם תימצי לומר אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי אויר שסופו לנוח מאי רב יוסף מתני הכי רב כהנא מתני חבית בעא מינה ופשט ליה חבית רבה מתני חבית בעא מינה ופשט ליה מזרק אי אתה מודה במזרק שאי איפשר לו בלא זיעוק [4] תנן התם [5] נתן ידו או רגלו או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית פסולין עלי קנים ועלי אגוזים כשירה [6] זה הכלל דבר המקבל טומאה פסולין דבר שאינו מקבל טומאה כשירין מנא הני מילי דאמר [7] רבי יוחנן משום רבי יוסי בר אבא אמר קרא [8] אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור הוייתן על ידי טהרה תהא אמר רבי חייא [9] אמר רבי יוחנן זאת אומרת [10] אויר כלי ככלי דמי א״ל רבי זירא לרבי חייא בר אבא ודילמא בשותת א״ל [11] תרדא [12] כדי שיעברו מים לחבית תנן ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מעדותו של רבי צדוק נישנית משנה זו [13] דתנן העיד רבי צדוק [14] על הזוחלין שקילחן בעלי אגוזין שהן כשירין זה היה מעשה באוהלייא ובא מעשה לפני חכמים בלשכת הגזית והכשירו [15] אמר רבי זירא אמר רבי [16] הצורם אזן הפר ואח״כ קיבל דמו פסול שנאמר [17] ולקח מדם הפר פר שהיה כבר אשכחן קדשי קדשים קלים מנלן אמר רבא תניא [18] שה תמים זכר בן שנה שיהא תמים ובן שנה בשעת שחיטה בקבלה בהולכה בזריקה מנין ת״ל יהיה כל הוייותי׳ [19] לא יהיו אלא תם ובן שנה איתיביה אביי [20] רבי יהושע אומר [21] יכל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר או כזית חלב ודם [22] תרגומא אבן שנה ומי איכא מידי דבשעת שחיטה בן שנה בשעת הולכה וזריקה בן שתים אמר רבא [23] זאת אומרת שעות פוסלות בקדשים אמר רבי אמי אמר רבי אלעזר [24] היא בפנים ורגליה בחוץ חתך ואח״כ שחט כשירה

מסורת הש״ס

א) [ל״ל יב. קנ.]. **ב)** פרה פי״ו מ״ד. **ג)** ע״ש ע״ז עא.; **ד)** [כ״ק קנ.: כ״מ ט: בכורות יח: ועי׳ כלל המקומות מה ספרש״י, אמן כעניין ערך תבל נרם תבלא ופר׳ שיעור מוכיח דיין]. **ה)** [עדיות פרק ז משנה ד]. **ו)** [לקמן מו. ע״ש]. [כמוהיה לנו: ע״ש. **ז)** [לקמן קנ.] שפחים עט. מנחות ט. טו. [בכורות שם] מעילה מי: תו׳ שפחים פי״ו ה״ג וזבחים פ״ה ה״ב. **ח)** ועיין מעילה ח תוד״ה אמר. **ט)** לקמן לב.. **י)** [ל״ל לקמן קד. ופשחים עז.] ועי׳ מנחות ק: קא.. **כ)** שייך לדף כו. **ל)** [ועיין תו׳ מנחות ז: ד״ה אלא]. **מ)** עיין לעיל ז: וש״נ:

הגהות הב״ח

(א) גב׳ אמר ר׳ אלא אמר ר׳ יוחנן הלכה: **(ב)** רש״י ד״ה שמאלה ומי אחרה הן כשרין: **(ג)** ד״ה שנים ומי אלא שנה של מנין שלם:

לעוין רש״י

מיניה מוכ״ן. קרקעיה. אקרע״ר איגרקרע״ר. לתרין (חרין).

שינויי נוסחאות

א) לאויר בזרק. ש״מ: וכ״ה נוש״ר: **ב)** בשרין. ש״מ: **ג)** אמר [ומ״ר. וכ״ה בבריא]: **ד)** חייא בר אבא. [הגר״ר]: **ה)** בי׳ הכיון תדרא. ועי׳ מקר״ס: **ו)** הייתותי׳ בשעת שחיטה איתיביה כו׳ לל״ל והשאר נמחק. לאל״כ ל״ש לומר תרגומא אבן שנה [הגר״ר]: **ז)** מי׳ חסק שלמה דהקר׳ הוא מעיקרא דתן אוסמכתא חוכחים ולא מרשה: **ח)** בש״מ ובד״ר רש״ש ופ״ש דליתתיה: **ט)** שנתקבל בכלי. ש״מ: **י)** לחוכו. ד״ה: **יא)** בש״מ נוסף ובמי חטאת בעינן שיהו שאובין לשם מי חטאת: **יב)** בש״מ נוסף לא מיבעיא שבתוכה שכבר ירדו בתוך החבית אלא אפי׳ שבחוצה לה פסולין: **יג)** בש״מ ליתת מתניתא ואף עד דכיון שיהא: **יד)** תיבת הוא נמחק [שמכ״ר]: **טו)** דראוי. ש״מ: **טז)** ראי אמרת אויר. ש״מ: **יז)** ל״ש מיכף אלא ע״כ אויר שסופו לנוח כמונח דמי וגבי כו׳: **יח)** ל״ל בראש. ש״מ: **יט)** שותתין ונופלין מידו. ש״מ: **כ)** ובשיוצאין מידו מקלחין להלן על פני. ע״פ ש״מ וכ״ר: **כא)** תיבת מקלחים ליתת בכתה״י יבדיא יהוה מכה״ר: **כב)** פי׳ לחרון מרזק ש״מ: **כג)** בטוטיה: **בטוליה** ש״מ: **כד)** בפר כהן משיח מ״ל. וכ״כ רש״י בכורות (לט ב) [הגר״ר]. ועי׳ תוס׳ קדושה: **כה)** ל״ל אבל אם. ש״מ: **כו)** ל״ל כשעת ש״מ: **כז)** [מ״ר] מיניה והה״ק כן כו׳ ש״מ: **כח)** ל״ל כדמפרש ש״מ: **כט)** קאי ואת״ש א״כ קדשים קלים בתמימות מנלן ר״ל הואיל כו׳ ע״פ שמ״ר ובש״ר: **לא)** כתה״ר ר״ר בנינסן: **לב)** ל״ל הא. כתה״ר ודו״ר לכן ס״מ לפי שקדים שנשחטה נפסל הרגלים כו׳ ש״מ ובש״ר: **לג)** ל״ל ועי׳ המדת דעלמ״ל: **לד)** הפרה כדפירש בקונטרס בכמנחות (דף ז:). כ״ל ל״ל ובלי קרבן: **לה)** רע״ש דמיבעיא ליה בפי הטובה כו׳ ל״ל ש״מ:

שיטה מקובצת (המשך)

הנים ידו תוך שליטה ראוי קלח מן הקילוח ויהי שעדים דרך ידי ליתת חשפה מין שהשיטה ע״י שהרה מלי של קדוש [הלאמו הגר״ר מרשי שלמון]: **שעות שפוסלות בקדשים.** הקשה הר״ר פליטה מעמת לחה לי בשעתי שנת שעלה פיקוח ליה דלא לתשעני שנת שעלה פיקוח ליה דלא